

GAZETA TRANSILVANIEI

ANULU XVI.

Redacțiunea, Administrațiunea
și Tipografia:
BRĂȘOVU, piața mare, Târgul
Inului Nr. 30.
Derwort nefrancata nu se primește.
Manscripta nu se restituie.
Brevetele de amnunciari:
Brășov, piața mare, Târgul
Inului Nr. 30.
Inserate mai primește în Viena
E. Weiss, Haasenstein & Vogler (Otto
Wass), H. Schalek, Alois Herndl, M.
Dukas, A. Oppel, J. Domberg; în
Budapesta: A. V. Goldberger, Eck-
stein Bernad; în Frankfurt: G. L.
Dowde; în Hamburg: A. Steiner.
Prețurile inserțiilor: o serie
paroad pe o coloană 8 cr. și
pe ar. simbra pentru o publi-
care. Publicări mai dese după
tarifa și învoială.
Declame pe pagina a III-a o
serie 10 cr. v. a. séu 30 baz.

„Gazeta” este în fă-care și
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 12 fl., pe șase luni
6 fl., pe trei luni 3 fl.
N-rii de Duminecă 2 fl. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminecă 3 franci.
Se prenumără la toate oficiile
postale din țară și din afară
și la dd. colectori.
Abonamentul pentru Brășov:
a administrațiunea, piața mare,
Târgul Inului Nr. 30 etagiu
L: pe un an 10 fl., pe șase
luni 5 fl., pe trei luni 2 fl. 50 cr.
Cu dusul în casă: Pe un an
12 fl., pe 6 luni 6 fl., pe trei luni
3 fl. Unu exemplar 5 cr. v. a.
său 15 bani. Atât abonamen-
tele cât și inserțiile sunt
a se plăti înainte.

Nr. 218.

Brășov, Sâmbătă, 2 (14) Octomvre

1893.

Nou abonament

la

GAZETA TRANSILVANIEI

Cu 1 Octomvre 1893 st. v.

Pe deschis nou abonament,
la care invităm pe toți amicii și
sprijinitorii șolei noastre.

Prețul abonamentului

Pentru Austro-Ungaria:

pe un an 12 fl.
pe șase luni 6 fl.
pe trei luni 3 fl.

Pentru România și străinătate:

pe un an 40 franci
pe șase luni 20 „
pe trei luni 10 „

Abonamente la numerele cu data
de Duminecă:

Pentru Austro-Ungaria:

pe un an 2 fl.
pe șase luni 1 fl.

Pentru România și străinătate:

pe un an 8 franci
pe șase luni 4 „

Abonarea se poate face mai ușor
prin mandate postale.

Administrațiunea
„Gazetei Transilvaniei“.

Reforma electorală în Austria.

Brășov, 1 Octomvre v.

Pe când miniștri ungurești We-
kerle și Hieronymi în enunțările
făcute în dietă despre măsurile, ce
au de gând să le lua pentru resol-
varea cestiunei naționalităților, au
rețăcut și ignorat cu totul grava
ceștiune a reformei electorale, când
sciut este, că nicăiri în totă mo-
narchia nu există o anomalie și ne-
dreptate mai mare în ce privește
dreptul electoral, ca la noi în
Transilvania, pe atunci ministerul
Taaffe, cel vestit prin măsurile
de opresiune luate de curând în
contra mișcării naționale a Cehilor

din Boemia și dela care s'astepta să
ia nouă măsuri de caracter reac-
ționar, surprinde lumea și țera.
c'unu proiect de lege pentru o re-
formă electorală în Austria, în sen-
sul că dreptul de alegere să se
estindă cât mai tare, adecă în sens
hotărît liberal.

Presentarea acestui proiect de
lege în parlamentul din Viena a
venit neașteptat și a cădută ca o
bombă în mijlocul acelor, cari se
bucuraseră prea de timpuriu, că
acuma va urma o eră, în care se
va pune șurub mișcării naționale
a Cehilor din Boemia și a celor-
lalte popore slave nemulțumite din
Austria.

Se vede însă că contele Taaffe
nu se gândește ca colegul său un-
guresc Wekerle la aceea, cum se
nimicește în simburile ei mișcarea
în sinul naționalităților din Aus-
tria; se vede că nu se spăria de in-
fluința ce-o exercită și o potă eser-
cita „agitatorii naționalităților“ a-
supra masselor poporului, căci la
din contră nu i-ar fi putut veni în
minte să alcătuiască un proiect
de reformă electorală, care se ba-
sează în parte mare pe sufragiul
universal.

Contele Taaffe, ca ministru de
interne al Austriei nu are acei
scrupuli față cu sufragiul univer-
sal, ce-i are ministrul de interne
al Ungariei, Hieronymi, care a aflat
de lipsă a protesta în special con-
tra acestui postulat din programul
național român de la 1881, și de
aceea s'a hotărît a propune o re-
formă electorală pe următoarea basă:

Dreptul de alegere pentru par-
lamentul central din Austria va
ave fiă-care, care și-a implinit obli-
gământul militar și scie ceti și
scrie; același drept îl vor eser-
cita toți foștii suboficieri și toți cari
plătesc cât de puțină dare di-
rectă și atunci, când nu scie ceti și
scrie.

Acosta este partea întâi a pro-
iectului, care conține o reformă ra-
dicală pe basa sufragiului univer-
sal. Partea a doua însă se abate
de la acest principiu democratic
întru cât susține sistemul alege-
rilor indirecte în comunele rurale
precum și poziția privilegiată a co-
legiului marilor proprietari și a co-
legiului camerelor comerciale.

Cu toate aceste restricțiuni nu
se poate nega, că reforma electorală,
ce-o propune contele Taaffe, este
un pas însemnat spre realizarea
principiului sufragiului universal.
Ea dă masselor poporului puțină
de ași valora mai multă voința
lor și mai ales va contribui să se
mărească contingentul naționalită-
lor în parlament.

E lucru firesc d'ér, că foile na-
ționalităților din Austria au pri-
mit în genere proiectul d-lui Taaffe
cu bucurie, că de pildă și Rutenii
speră, că le va da puțină de a
se elibera cu incetul de sub jugul
Polonilor și că în deosebi Cehii
prevăd, că prin acea reformă elec-
torală tabăra lor se va întări în
mod însemnat față cu Germanii.

Nu puțin natural este, că și
socialiștii se bucură, căci în comu-
nele crășănesci ei speră a dobândi
cu noul sufragiu multe mandate.

Cei ce nu se bucură de loc,
orî privesc noua reformă cu mari
îngrijiri, sunt numai Germanii și
indirect — cumetrii lor dualiști
din Ungaria.

Nu se mai potă mira în des-
tul politiciii dela cărma Ungariei,
cum s'a putut ca contele Taaffe
s'ofere Cehilor atunci, când tre-
buiau să fiă imblânziți prin starea
excepțională, o întărire și înmulțire
a puterii lor politice, prin reforma
sa liberală electorală.

Și aceste toate pe contul Ger-
manilor liberali, adecă a acelor
cumetri ai Ungurilor, cari apără

deopotrivă „liberalismul“ și prin-
cipiul dualist.

Adevărata cauză, pentru care pe
„liberalii“ din Pesta îi supă așa
de mult reforma proiectată în Aus-
tria este, că se tem de aspirațiunile
națiunilor din Austria și de efec-
tele, ce vor trebui să le aibă succe-
sele lor eventuale și asupra stări-
lor din Ungaria.

Sufragiul universal în Austria,
și așa numai de jumătate cum se
propune, are așadere o mare im-
portanță simptomatică pentru întreaga
monarchie.

Cestiunea naționalităților în dieta ungurească.

Sedința dela 10 Octomvre.

Nandor Szederkényi: Guvernul nu
soie cum să împrăscie îngrijirile provocate
prin răspunsurile dela Boros-Sebeș și nu
află altă medicament, decât a dice, că
răspunsurile acestea au fost interpretate
greșit de către națiune. Sousa acesta nu
poate decât să mărească îngrijirile vorbito-
rului, fiindcă este o interpretare greșită.
Revoluția lui Horia și Cloșca încă s'a nă-
scut din interpretare greșită etc. etc. Ora-
torul apoi se ocupă de vorbirea ministru-
lui de interne, al cărui ton conștient
a făcut asupra-i impresiunea, că istoria
lumei și-a luat începutul numai din No-
vembre 1892, când d-lu ministru de in-
terne și-a ocupat fotoliul. Ministrul de
interne marcheză, într'unu program hotă-
rît, dispozițiunile ce sunt de a se lua în
ceștiunea naționalităților. Dispozițiunile po-
sitive mai nouă, pe cari le pune în pers-
pectivă ministrul de interne, pentru a pune
capăt agitațiunilor de naționalitate, —
nu sunt proprie altceva, decât sancționarea
gravaminelor cuprinse în Memorandul va-
lah, combătute în răspunsul tinerilor
maghiari. Valahii au mințit în Memoran-
dul lor Europei, ministrul de interne
însă, nebagându în seamă combaterea tineri-
mei maghiare, primăscie simplu drept
adevărul acele minciuni și pune în vedere,

FOILETONUL „GAZ. TRANS.“

Din dojenele cocónei Kaudel cătră bărbatul său.

După Douglas Terrold.

III.

Kandel s'a înscris ca membru în „clubul
ciocărilor“.

Dacă o biată femeie nu se poate mă-
rita după un bărbat de omenie, atunci ar
fi de cece ori mai bine să moră.

Să lasă pe mâne ce amă a-ți spune?
Nu, vrău să-ți spun astăzi! E într'ade-
văr nerușinat, decât bărbatul vine acasă,
când îi place.

Hm! hm! Adecă te-ai făcut membru
în „clubul ciocărilor“. Vei vedé, ce cio-
căria frumoasă vor face acum din tine.
Dăr se scie, că eu nu rămău la tine, și
copii îi iau cu mine, ér tu 'ți poți lua pe
cineva, care să-ți ducă casa, decât peste
totă o se mai ai o economie, ceea ce nu
pută la dura, după ce mă voi duc eu.

Nu înțeleg cum poți un om, care
dă ceva pe buul său nume, să stea cu
nopile întregi prin cârciume!

Acolo este petrecere cum se cade? Asta
mi-o potă închipui, petrecere cum se cade!
Sinceru vorbindu, tu ai toomai mutra aceea
ca să umbli după petreceri cum se cade!
Scie eu de altmintrelea cine te duce pe
cărări prăpăstioase. Nimeni altul, decât ti-
călosul acela de Posăilă. Soției sale i-a
rupt deja inima și crede, că va face ase-
menea și cu celelalte. Dăr cu mine nu se va
întempla acosta, s'o scie Kaudel, eu nu
mă lasă a fi conturbat în sentimentele
mele, nici chiar de bărbatul cel mai bun
din lume.

Cum și potă fi posibil, ca un bă-
rbat să-și părăsească vatra proprie și să
stea prin birturi, ca bătut cu pirone, să
stea la beutură și fumat cu omeni, cari
nici degetul cel mic nu și-l'ar mișca
s'el scape de spăndurătoare?! Cum se potă
ca un bărbat să-și lase femeia, o bună
femeie — cu toate, că acesta o dăcă însă-și
despre mine — și să se asocieze cu be-
țivii? O Kaudel, acesta e rușinos, e abo-
minabil, e înfiorător, e barbar! și nici
un bărbat, care are măcar o schinteie
de iubire față de soția sa, n'ar puté să
facă așa ceva. Și astfel vrăi tu să-ți pe-

treceți în fă-care Sâmbătă? Bine, dăr și eu
voi scie ce să fac.

E deja cam de mult, dăr era un
timp, când atât de punctual veniai acasă,
și când te purtai oa și un om aședat,
de omenie, ca și un om cum se cade.
Atunci nu te însoțiai cu ori și ce perde-
vară la beutură și chef și nu făceai glume
prôte, pe cari tu, în vanitatea ta, le țini a
fi de spirit.

Încă n'amă așdit să fi ajuns la
vr'unu bine un om, care face glume, dăr
mai vortos pentru unu comerciant nu se
cuvine așa ceva. Dăr lasă numai după
mine! Eu amă să-ți împrăscie ciocăriile!
Birtul, unde își au ele tabăra stă des-
ohis de comun Sâmbătă s'era până după
măcș-nopte, să scie că vrău să fiu pentru
ultima oră culcat în patul meu, decât nu
voi înscința poliția despre acesta, ca să
iea birtașului concesiu.

Mă mi-e egal, decât tu mă numesc
nebuș; nebuș ești numai tu; ba nu, tu
ești mai réu decât un nebuș, tu ești
un réuțăcios, un om vrednic de des-
prețuit, cu suflet negru, și decât ai muri
măne, căci astfel de bețivi cum ești tu,

se nisuscă din puteri într'acolo, ca să-și
scurte viața, aș vré să vedé, cine ar ave
outezanța să-ți scrie pe pétra dela mormânt
ouvințele: „a fost un bărbat delicat și
un părinte iubitor.“

Cred, că eu aș scrie astfel de min-
ciuni? Să-ți pui potta 'n ou!

Nu tăgădui, că nu-ți cred, de mi-ai
jura în genunchi, că totă s'era n'ai cheltuit
mai mult de optu groșițe. A ședé atata și
a cheltui numai optu groșițe, asta s'o credă
altul. Pentru optu groșițe nu poți că-
peta nimica. — Pfiu! e strigător la ceri,
un club, a cărui membri sunt toți băr-
bați însurați. Ciocării! frumoșe ciocării!
Ului ar trebui să vé numiți, cari beți sân-
gele din inima nevestelor și a copiilor
voștri.

Optu groșițe pe săptămână! Și de ar
fi numai optu, calculat' ai câtă faci la an
de șeșede și două de ori optu groșițe?

Ce? anul n'are numai cincideci și două
de săptămâni? N'are de-a face nimica, Kau-
del, pentru acea nu trebuie să mé ofensezi
în meș de nopte cu astfel de observări
malițioșe, acesta n'am meritat-o, Kaudel

ca singur mod de vindecare a răului: funcțiunii și pâne pentru Valahi.

Mai rău efectă însă a făcută acea parte din programul ministrului de interne, care vorbește despre îmbunătățirea administrației, ca despre un mijloc al rezolvării cestiunii de naționalitate. Cum înțelege d-lu ministru acesta? Prin legi esecționale? Cestia acesta ar fi bine să se clarifice, fiindcă și acesta dă ansă la false interpretări.

Este mai departe o greșală din partea d-lui ministru de interne a susținé, oă dreptul public maghiar așa ar fi înțeles legea din 1848, oă adevă aic în Ungaria este o națiune ungară, dăr în care se află naționalitățile maghiară, slovacă, valahă și germană. Contra acesta trebuie să protestăm. Art. de lege 44 din 1868 încă e scris în acest spirit, oăci acesta nu indică naționalitate valahă, slovacă etc. ci numai locuitorii de limbă valahă, slovacă etc. E lucru evident, că națiunea maghiară formeză trunchiul, ér naționalitățile ramurile. În națiunea maghiară nu există naționalitate, în sensul dreptului public, fiindcă aci se află numai o singură națiune maghiară unitară. Sunt însă și indiviți de aceea, cari nu înțeleg limba maghiară și oăroră le face concesione art. de lege 44 din 1868. Maghiarul se pôte aseména cu *civis Romanus*. Elu nu recunoște dismembrare...

Ocupându-se de faptele de guvernare ale ministrului de interne, Szederkényi citeză și „conventioulul“ Românilor în Sibiu. Acesta este fătul d-lui ministru de interne (Așa e, așa! în stânga). Scimă, cum s'a întâmplat. Valahii s'au pregătit la manifestații demonstrative și la alte lucruri, și de-aceea au invitat rassa lor; autoritatea din Sibiu însă a oprită adunarea. Fôrte corectă a lucrat! Ministrul de interne însă a conces'o, fôrte necorect. Se n'țelege, oă d-lu ministru se scusa o liberalismul, și dăce, oă în ministeriul de interne sunt omeni atât de liberali, încât permit și aceea, ca în sinul țării să se înfrunescă indiviți, să facă conventicule și să aducă hotăriri — deși toți cei adunați vréu nimicirea statului maghiar...

Se alătură la proiectul de rezoluțiune alu lui Bartha.

Acatu Beöthy se ocupă pe larg cu răspunsurile regesci dela Boroș-Sebiș și Güns, ér cuvintele ce le conțin aceste răspunsuri, află oă sunt fôrte vătămătoare pentru națiune.

Cuprinsul acestor răspunsuri sunt vătămătoare, pentru-că vedem din ele, oă în consiliul coronei domnescă alte vederi asupra cestiunilor noastre cele mai fundamentale, asupra cestiunii unității noastre de stat și a națiunii; asupra eseroitării prerogativelor regesci și asupra cestiunii raporturilor noastre cu Austria. Se pôte dăce, oă este spiritul aristocrației acela, care se

manifestă în răspunsurile regesci, față de de care dispare ori-ce factor așa, cum se degradéză și națiunea maghiară la naționalitate, ér statul maghiar la provinciă....

Vorbind despre politica de naționalitate, dăce, oă însuși ministrul de interne recunoșce, oă s'au întâmplat greșeli în politica de naționalitate. Pécăt, că n'a cunoscut oă acesta mai înainte și nu și-a dat silința a îmbunătăți situațiunea. Amintesc numai două incidente, cari arată, că naționalitățile nici odată nu s'au purtat mai obrascic, decât acum. Unul este procesul „Repliei“. În procesul acesta procurorul Jeszensky a arătat, ce contradicție este în atitudinea, că Românii nu și ridică glasul pentru cei rusificați din Basarabia, ci dimpotrivă strigă și se vaetă în interesul cauzei Românilor maghiarizați din Ardeal, deși acesta aevea nu se întâmplă. Explicarea contradicției acesteia este fôrte simplă: de Rusia să temă într'adevăr, de noi însă nu se temă, fiindcă cred, că monarchia nu va apéra cauza ideii de stat maghiar (Adevărat! Așa este! în stânga și stânga extremă). Alu doilea este incidentul Pavel—Pituk. Nu este ôre signatură timpului, oă s'a întâmplat toamai în Bihor, în Orade? În Bihor, care comitatul model al sistemului de adă! În Orade, care este Mecca liberalismului ortodox, unde au peregrinat cete-cete Musulmanii drept credincioși.

Gabr. Ugron: Acolo se află regulu arștor.

Beöthy: Ai citit din foi dora, oă în afacere decurge cercetare strictă.

Ministru Wekerle: Deja s'a și făcut. (Alusiune la afacerea Pavel).

Beöthy: Cere oăcstă cercetare mai ales în interesul guvernului, ca nu cumva să se ivescă bănuială, oă pentru alegerea deputațiilor guvernamentale, comitatul să fi dat pe mâna luptelor de naționalitate. Uneltirile acestea au dat ansă la demonstrații vii, cari au provocat și esec, pe cari apoi regele le-a osendit aspru. Nu aprob esecesele, dăr țin de îndreptățițe manifestații și indignațiunea. Ar fi fôrte trist, deoă opinia publică maghiară nu s'ar revolta din anumite cauze. Regele însă, pe când a osendit unele, n'a atins nici măcar unu oventu uneltirile irredentei din România....

După o pauză de 5 minute ia cuvântul

Stefan Tisza. Elu nu voia să ia parte la discuția, fiindcă nu demult a avut ocași a se pronunța în cestiunea naționalităților. Prin declarațiile sale nu vré să retragă nimic, dăr nici nu vré s'adaugă nimic la ele. Punctele lui de mănecă au fost și sunt: a pedepsi fără milă pe agitatori și a căștiga elementele sănătoșe ale naționalităților. Răspunde apoi la observarea lui Beöthy, care a dăce, oă în comitatul Bihariei de aceea s'au uneltirile de naționalitate, ca să asigure voturile Românilor

pentru candidații guvernamentali. Mie nu-mi pasă, dăce ori și cine, oă în Bihor să se uneltirile de naționalitate, dăr țin a constata, că aceste sunt aserțiuni fôrte nebasate.

Ioan Kulmann atrage atențiunea guvernului mai ales asupra mișcărilor pauslave din nordul Ungariei. Pe când noi nu putem scote pe Slovaci de sub influința presei panslaviste, pe când față cu Slovacii suntem mai indolenți, decât față cu alte naționalități, pe atunci nu se pôte aștepta maghiarizarea Ungariei nordice și încetarea uneltirilor panslaviste. Programul ministrului de interne nu e satisfăcător. Kossuth are drept: *Ungaria trebuie să fid ungurescă și cestiunea de naționalitate va fi rezolvată atunci, când am contopit naționalitățile*. Slovacii noștri nu pre înclin spre martiri, și ast-fel față de ei problema noastră nu e așa greu de realizată..

După Kulmann ia cuvântul:

Ministru - președinte Alex. Wekerle: Onor. d. deputat Beöthy a amintit adă mai de multe-ori, oă bărbații de stat austriaci nu se ocupă cu dualismul; și deunășile a dăce și d-lu deputat Iuliu Horvath, oă de ce voim noi să întărim legile dela 1867 cu enunțiațiunea princiară, când pentru acestea nu se ridică nici o voce în celălalt stat al monarchiei.

Mă rog a-mi crede, oă eu nu de silă mă pun pe baza dela 67, ci fiindcă noi vedem în art. de lege XII: 1867 cea mai bună formă prin care s'au regulat îndatoririle ce rezultă din sancțiunea pragmatică, seu mai bine dăce acel raport, după care țările coronei ungare cu celelalte țări și provinciile Maies. Sale sunt a se posede și a se apéra în comun (Aprobări viue în drépta). Ne ținem mai departe de 1867, pentru-oă avem convingerea politică, oă cerințele noastre de stat și național se vor apéra cu mai mare efect pe această basă, ca decât am alege unu altu mod de soluțiune. (Aprobări și aplaus în drépta). Eu cel puțin de aceea țin la această basă, pentru-oă sunt pe deplin convins, oă nu este nici în interesul poporelor nemaghiare, ce trăiesc aici, nici în interesul țerilor diferite de altă limbă, ce se află în celălalt stat al monarchiei, ci mai mult, și în *primul rând, în interesul rasei maghiare, care stă izolată în Europa*, ca să se pôte răzima pe aliați permanenți și siguri (Aprobări viue și aplaus în drépta).

Din tôte aceste voiu trage față cu d-lu deputat Iuliu Horvath numai acea conclusiune, oă deoă lucrul în adevăr ar sta așa, oă în celălalt stat al monarchiei, în Austria, nu s'ar ridica nici o voce pentru dualism: acesta pe noi nu ne-ar îndemna, ca nici noi să nu vorbim de dualism, ci mai mult ne-ar îndemna, să facem cu atât mai mult amintire de el, deoă odată stăm pe acea basă (Vi aprobări în drépta.)

Dăr în Austria nu este așa, oă nici o voce nu s'ar ridica pentru dualism. Sunt tendențe ale unor naționalități și veleități provinciale izolate, dăr nu vei întâlni acolo unu om politic serios, care să nu se pună pe baza dualismului. Nu numai politici, cari adă sunt la putere, dăr ceteză a dăce, toți politici Austriei țin tare și clintit la dualism... Dăr nu bunăvoința unor singuratici, și nici esclusiv garanțiile depuse în legile noastre, ci raporturile neschimbătoare europene oferă cea mai sigură garanție pentru esistența dualismului (Viue aprobări în drépta).

Voiu să răspund acum la acuzarea ce se referă la antecesorii mei în ministru și la partid. După părerea mea nu s'au întâmplat neglijeri nici mai înainte și de s'ar fi întâmplat tôte partidela ar fi de vină pentru ele (Reprobări în stânga) În ce privesc tendența și principiile capitale ale politicii de naționalitate unguresc, nu s'a întâmplat dela 1868 nici o schimbare.

Cu privire la principiile fundamentale și la direcțiunea acestei politici — dăce ministrul-președinte — au fost nu numai guvernele anterioare, ci în genere întreaga cameră, până în timpul cel mai

nou, de una și aceeași părere; principiul fundamental și direcțiunea acestei politici nu s'au schimbat, dăr după trebuințele schimbate s'au schimbat și mijlocele, și pe lângă susținerea direcțiunii și a principiilor fundamentale voim și noi să întărim numai alte și mai multe mijloce, decât s'au întrebunțat până acuma.

În contra guvernelor de mai înainte, concedu, se pot face multe obiecțiuni (Mare mișcare în stânga), dăr acea obiecțiune nu li-se pôte face, că n'ar fi păstrată și apărată tôte interesele adevărate ale acestei națiuni, și cu deosebire a rasei maghiare, a națiunii maghiare în tôte împrejurările după câtu le-a stat în putință (Adevărat! Așa e! în drépta. Reprobări sgomotose în stânga) Nu vorbesc numai așa, ci voiu aduce îndată dovadă. Când au început svėroolirile cele mai noue ale naționalităților, d-vostre din opozițiă, ați făcut guvernului în ultimele șeptemăni ale anului imputarea, oă guvernul de mai înainte a scit să înfrâne cu mână tare agitațiunile naționalităților, pe când guvernul de acuma este slab, așa oă în urma acesta erăși s'au început svėroolirile naționalităților (Aprobări în drépta. Sgomot în stânga). Deoă dăr d-vostre ați declarat acel guvern, care — cuteză a-o spune — a făcut mai puțin în această cestiune, decât noi în șee luni de dăce, deoă l'ați declarat de tare și i-ați dat acestu testimoniu, lucrurile n'au putut să stea așa de rău, cum afirmați d-vostre adă (Viue aprobări în drépta).

Coloman Thaly: Ungurimea se impuținează! (Sgomot).

Min.-preș. Alex. Wekerle: Deoă d-lu deputat afirmă, oă Ungurimea se impuținează, să se uite la rezultatul celei din urmă numărări de popor.

Coloman Thaly: Acesta e forțat! E rău calculat! N'au cutezat să introducă rubrica „naționalitate!“ Mare sgomot. (Audiți! Audiți!)

Min.-preș. Alex. Wekerle: Veți, onor. d-le deputat, și agitatorii naționalităților dăce, oă e forțat! (Aprobări în drépta).

Coloman Thaly: Au dreptate! (Sgomot).

Minis.-preș. Alex. Wekerle: Aceasta însă maltratéză aseménarea, cari deoă acuma e forțată, a fost și mai înainte forțată....

Coloman Thaly: E încă întrebare! (Sgomot).

Min.-preș. Alex. Wekerle: Și deoă pe două baze forțate totuși se arată unu astfel de progres mare, totuși înrătățirea nu pôte fi așa de mare (Aprobări sgomotose în drépta).

Aceia, cari au dăce, oă datele ce le-am enumerat eu și onor. meu amic, d-lu ministru de interne, cu privire la mijlocele politicii guvernului, nu sunt îndetăștate, au trecut cu vederea, oă eu am fost dăce, oă nici n'ar fi cu putință nici lucru cumințe de a espune cu deamănătu tôte mijlocele guvernului. Voiu reveni asupra celor dăce de d-lu ministru de interne oăroră li-se dă o falsă interpretare. Amicul meu ministrul de interne a dăce, oă atât și atât tineri români nu capătă posturi.

„Să nu credă“, onor. cameră, „oă acuma am voi să ne străformăm într'un institut de plasare (Ilaritate), dând înainte tuturor tinerilor inteligenți români asigurarea, că-i vom așeză în posturi. Acest aserțiune n'a putut avé decât numai acea însemnătate, că noi, când e vorba de ocuparea unor singuratici posturi, și nu atât posturi administrative, cât mai mult posturi de stat, nu vom eschide pe nimeni pentru aceea, oă este Român. (Aprobări în drépta). Acesta și nu alt-oeva a putut fi sensul celor dăce de d-lu ministru de interne. (Aprobări în drépta). Trebuie însă să me întregesc. (Audiți! Audiți!) Deoă li vom numi în posturi, vom pretinde și vom trebui să pretindem necondiționat, ca să cunoscă perfectu limba statului (Aprobări în drépta) și ca să se identifice pe deplin, nu numai cu legile esistente, ci și cu ideia statului maghiar, cum voim să o susținem și să o realizăm noi, adevă

Și în fine e totu una: șesedece și două, ori cincidece și două de șeptemăni.

Înainte de tôte, te rog să nu-mi aduci aici pe domnul Posailă, ba te rog adu-mi-lu, să-lu vedă de aproape odată pe mișelul acela. Să-și aducă aminte de mine în viața întregă!

Ba nu, Kaudel, nu te lasă să dormi; ce să dormi acuma, cândă acūși e timpul să ne sculamă erăși. Nici nu înțeleg, de ce te-ai și culcat.

Ciocărlile! — Par' că te vedă cum vei începe acūși să oăni și șe flueri. Și 'ți va merge vestea pe la toți vecinii. Apoi nasul tū se face din dă în dă totu mai roșu și deja până acuma e ca și o piparocă.

Nu veți că ț-e roșu nasul? De-ă nu-lu veți tu, ilu vedă eu, oăci multe vedă eu, ce tu nici nu observi. Dăr cum s'ar și puté altmintelea, deoă bei în continuu atăta grog. Nici oă se pôte altmintelea.

Nu mi spune că bei numai două pahăruțe, oăci știu eu ce va să dăce, când vorbesi de pahăruțe. Nu peste multă 'ți va fi față întregă ca și o căldare înfocată, apoi cine să mai stea cu tine de vorbă? La mine se nu mai vii!

Și ce maniere învță domni în asemea cluburi? Scuturiciulă de pildă era așa un om de trebă până a nu se face membru în acel club, ér acuma vorbesc omeni, oă și-a palmuit muierea de două ori. Pôte și tu te porți cu gândul să mă tratezi cu palme? Să nu încerci, Kaudel, că ț-ar păre rău în viața întregă!

A ședé patru ôre întregi în birt! Mi-ar plăce să știu, ce pot să vorbescă bărbații când nu li-să de față muierele, ce pot să istorisescă patru césuri dup' oaltă. Vorbe bune de sigur, oă nu esă din gura lor.

Optu groșite în fie-care șeptemăni, și atăta rum, de ar puté să umble o móră, apoi să fumezi ca și hornul dela o locomotivă, ér eu ființa sermană să nu-mi poté cumpéra nici unu cotu de păură. — E rușinos, Kaudel, e teribil — Kau — del —

„Aici“ — scrie Kaudel în manuscrisul său „începă bunul suflet a cășca și adormi în scurtu cu ajutorul lui Dumneșă.“

Porumbel.

ca caracterul maghiar al statului se fã pãstrat și realizat. (Aprobãri generale). Trebuie sã pretindemã mai departe, ca sã se destruce de acea exclusivitate, ce i a caracterizatã pãna acuma. (Aprobãri generale)

„Alu doilea mijloc, este ajutorarea prociinei romãne. Repetã, cã ea ministru de finance m'asã opune celã dintãiu la aceea, ca sã ne constituimã aici, ca institutã de plasare și de ajutorare. Statulã cheltuesce deja sãd sume însemnate pentru ajutorarea lor. Va fi cu oale, sã mãrimã aceste ajutoare și sumele destinate pentru acestã scopã sã le împãrtãmã astfel, ca sã le primescã aceia, cari vorã corãspunde cerinței, ce-o dorosce Maj. Sa, ca sã invețe pe poporulã lor sã respecte în mãsura cea mai mare tãra, constituția și legile. (Aprobãri generale). S'a vorbitã de òre-cãrã condițiuni prealabile l. ea. cestiunea regulãrii parochiilor. Aceste idei le susținã, cãnd însã le sulevãm, trebuie, decã nu voimã sã proclamãm volãncia guvernului, sã respectãmã și drepturile autonome și în înțelegere cu aceste, vorã trebui sã fiã rezolvate aceste cestiuni. (Aprobãri în drãpta).

Alu 3-lea mijloc de care s'a fãcutã amintire, este reforma administrației, dãr am fostã rãu înțelesã, cãci eu n'am dicit, cã motivulã esclusivã pentru reforma administrației ar fi rezolvarea cestiunei naționalitãților, ci am declaratã numai, cã cu desosebire cestiunea naționalitãților face sã dorimã reforma administrativã.

A treia acuzare se referã la reprezentarea în afarã. Cãnd am dicit, cã trebuie sã ne îngrijimã, ca raporturile nãstre de naționalitate, procederea nãstrã față cu Nemaghiarii etc. sã fiã lãmurite înainte streinãtãții, am înțelesã, ca streinãtatea sã fiã informatã în modã obiectivã și ca olevelirile și calumniãrile, cãrora suntemã espusã, sã fiã combãtute în streinãtate. S'a dicit, cã diplomație ar avã problema acãsta; dãr nu este a ei chãmãrea, ca sã informeze presa și publiculã celã mare. Acãsta nu se pãte cere dela ea. Trebuie dãr, ca noi sã luãmã mãsuri pentru informațiunea obiectivã a presãi din afarã.

Dupã acestea d-lu Wekerle polemizã mai pe largã cu aceia, cari au susținut, cã informezã necorescã corãna, cã ne-i dã sfaturi sincere și obiective. Cu privire la ceea ce s'a dicitã d-spre petițiunea dela Boros-Sebișu, ministrulã - președinte dicit:

Voi sã observã, cã acolo, unde în rãspunsulã regesoi se vorbesce de soviniismã, d-vãtreã ați lãsatã afarã epitetulã de „esageratã”. Luorulã acesta însã nu pãte fi privitã ca îndreptatã în contra națiunei maghiare. Astãdã este acãsta (arãtãndã spre drãpta) maturitatea națiunei. Decã dãr credeți, cã amã rugatã pe rege de a adonia propria nãstrã maturitate, ca sã nu fiã soviniistã, atunci puteți sã presupuneți aceea, dãr națiunea maghiarã nu suntețiã d-vãtreã. (Sgomotã în stãnga estemã.) Nicolã au fostã îndreptate acele cuvinte cãtrã d-vãtreã, ci la adresa acelorã soviniști esagerați, cari pãte mai multã stricã, decãtã folosescã cauzei. Ele nu s'au pututã dãr referi la partide; nu-i adevãratã dãr, cã ar fi fostã dojenitã prin acele cuvinte întrãga națiune maghiarã. (Adevãratã! Așa este! în drãpta). Aceste cuvinte s'au adusã în legãturã în rãspunsulã regesoi cu demonstrațiunile de stradã; la acestea însã n'a luatã parte națiunea maghiarã, ci agitatorii ulmiști. (Aprobãri sgomotãse în drãpta).

În fine d-lu Wekerle citãzã din mai multã articoli ai foilorã opoziționale, cu cari dovedesce, cã însãși d'arele opoziționale au primitã o impresiune bunã imediatã dupã rãspunsurile dela Boros-Sebișu și s'au bucuratã de ele, cãci — diceau — dojenescã pe Romãni.

Urmãzã contele Apponyi, care cere, ca cuvãntulã sãu de încheiere sã fiã amãnatã pãna se va discuta și petițiunea privitorã la rãspunsulã dela Gãus. Mai vorbesce înãlã, combãtãndã rãspunsulã d-lui Wekerle.

Urmãzã apoi votarea. Majoritatea Camerei primescã propunerea comisiunei petiționare, ca petițiunea în afacerea rãspun-

surilorã prealalte dela Boros-Sebișu sã fiã depusa în arhiva camerei.

Reforma electoralã în Austria și pressa.

Tãtã presa din Austria se ocupã cu noua reformã electoralã a contelui Taaffe. „Neue fr. Presse” dice, cã prin acãstã reformã elementulã agricultorã și cetãțenilã orașelorã mai principale vorã fi cu totulã epãsați. Nu e vorba așa-dãrã — dice fãia vienezã — de scutirea constituției, ci despre ruinaea ei; nici nu e vorba, ca sã se dea votã persoanelorã fãrã de avere, ci sã se nimicescã dreptulã de alegere alã clasei cetãțenescã.

„Fremdenblatt”, care stã în raporturã fãrã apropiate cu guvernulã, asemenea declarã, cã nu se pãte bucura prea multã de acãstã reformã. Organulã ministeriului de esterne protestãzã în contra aceea, ca asupra sortii Austriei sã decidã cantitatea numerului. Celã mai mare bine alã noului sistemã electoralã va fi, cã socialistilã vorã contrabalansa izbucniriile de naționalitate în dietã, deși tocmai voturile slave se vorã spori în detrimentulã Germanilorã.

„Presse” constatã cu bucuriã, cã noulã proiectã lasã neatinsã privilegiulã marilorã proprietari, și dice, cã prin proiectulã aceasta Taaffe voesce sã abatã pe muncitorilã dela socialismã. Proiectulã se îngrijesce, ca muncitorilã sã nu ajungã decãtã în numãrã modestã în parlamentã, ca nu cumva celelalte grupurã interesate sã fiã apãsate.

„Neues Wiener Tagblatt” observã ironicã, cã acãstã proiectã sãmãnã cu sufragiulã universalã basatã pe censulã culturii, dãr totuși nu este așa ceva, cãci dãrã se pãstreazã dreptulã electoralã indirectã pentru marii proprietari și provinciali. Dușmanii liberalismului vorã afla instinctivã, cã proiectulã acesta nimeresce tocmai în inimã liberalismulã și cã elã este îndreptatã specialã în contra caracterului germanã alã Austriei.

„Wiener Tagblatt” dice, cã pentru a caracteriza proiectulã este destulã cuvãntulã „feudal-socialã”. Cuprinsulã și referențã proiectuluiã este: „votã universalã — dãr cu marea proprietate”. Fãia vienezã aratã apoi, cã la votare nu va primiã douã din trei pãrți ale voturilorã, cãte suntã de lipsã, ca unã proiectã sã fiã primitã.

Pe foile din Praga încã le-a surprinsã nespunã de multã reforma acãsta. Pressa naționalã bohemã ia la cunoștinã proiectulã cu òre-cãre satisfacțiã, pe cãndã cea germanã e deprimatã.

„Narodni Listy” aflã în acãstã reformã unã succesiã alã politicei Cehilorã tineriã, care dovedesce de nouã puterea și efectulã internã alã ideilorã Cehilorã tineriã, contra cãrora nu se pãte lupta cu alianțe parlamentare. Partida Cehilorã tineriã are acumã datoria, de-a face ca sãmãnța aruncatã sã rãsarã și sã cadã odatã grupãrile de partidã. Proiectulã guvernuluiã — dice numita fãia — are ce-i dreptã avantajã în parlamentã, Cehilã tinerilã însã au majoritate în poporã. Guvernulã prin acãstã proiectã n'a voitã alta decãtã a abate atențiunea Cehilorã dela starea excepționalã din Praga. Rutenilã înocã salutã cu bucuriã acãstã proiectã; dela care sperãzã ei scãtorea lorã de sub jugulã polonã.

„Politik” vede în noua reformã o premenire a vieții publice și crearea de curente nouã. Chipul camerei însã nu se va schimba. „Politik” crede, cã tãte partidele mari vorã fi contrare proiectuluiã, care se pare a fi chãmatã, numai de a abate pe luptãtorilã de pe terenulã luptelorã de naționalitate, pe altã terenã.

„Hlas Naroda” crede, cã prin acãstã reformã Taaffe ar voi sã consolideze centralismulã. Causã la acãsta suntã Cehilã tineriã.

SCIRILE ȚILEI.

— (1) 13 Octombvre.

Regele Carolã la Galați. „Vestea” dela 1 Oct. v. scrie urmãtoarele: Regele a pãrãsitã ieri Teociulã la òrele 8 și 15. Trenulã sosindã la cantonulã 166, Suveranulã a fostã întâmpinatã de D. generalã Pastia.

Dupã vizitarea forturilorã, M. S. și a continuatã drumulã. La Vadulã-Ungurului i-au eșitã în întâmpinare autoritãțile civile și militare din Galați. Dupã intrarea în orașã, Regele a mersã la biserica catedralã, unde s'a oficiatã unã Te-Deum. A vizitatã apoi arsenalulã floteiã și la òrele 5 și 30 a primitã visita consuliilorã, comisiunei Dunãrene, și tuturorã celor-lalte autoritãți. Sãra a avutã locã banchetulã, la care a participatã unã mare numãrã de invitați. Ađi la òrele 2 și 30 min. Regele pãrãsesce Galațiã pentru a merge la Brãila.

—x—

Atentatã în contra notarului din Satu-lungã. Din Satu-lungã (Sãcele) ne sosescã scirea, cã acolo s'a sãvãșitã asãrã unã infãmãtorã atentatã la viețã notarului Ioanã Gãvrusã, cunoscutã ca unulã din cei mai hãrnicilã funcționari administrativi din comitatulã nostru. Eatã ce ni se comunicã despre acãstã faptã revoltãtorã: Asãrã la 7 1/2 òre, mergãndã notarulã Gãvrusã dela primãria spre casã, l'ãu pãnditã, urmãrindu-lã prin întunecãdã, vre-o 3—4 fãcãtori de rele. Acestia apropiãndã-se de elã au sloboditã asupra i mai multe focuri din revolverele, cu cari erãu armați; dintre glãnte unulã l'a nimeritã în umãrulã dreptã, er' altulã i-a intratã în pãrțile abdominale din josã de stomac. S'a trimesã îndatã dupã gendarmlã, dãr din cei 5 gendarmilã, ce se aflã în comuna Secelãlorã, nu era nici unulã de fãcã, toți erãu duși în serviciã. Casulã acesta a fãcutã mare consternare în Satu-lungã. Notarulã Gãvrusã, care se bucurã de stima generalã, este greu rãnitã. Fãptãtorilã nu s'au pututã afla pãna acuma. Se vorbesce însã, cã au fostã arestați trei iuși toți romãni din aceea comunã, cari suntã în prepusã ar fi urđita și sãvãșitã acãstã atentatã, ca unã actã de rãsbunare personalã în contra notarului. Ar' fi fãrã tristã, decã s'ar adevãri acãsta!

—x—

Colera. În cele 24 òre din urmã s'au mai ivitã în Brașovã 4 cazurã nouã de colerã, er' dintre cei îmbolnãviți, cari suntã toți țilerã, au muritã 3 indiviđi.

—x—

A treia universitate ungerescã. Din partea orașului Seghedinã s'a prezentãtã țilele acestea la Budapesta o deputațiune, sub conducerea primarului orașenesoi Palfy Ferencz, cu scopulã ca sã mijlocescã înfișãțarea unei a treia universitãți ungerescã în orașulã Seghedinã. Fațã cu președintele dietei, br. Benffy Dezsã, deputațiunea își „motivã” cererea sa, între altele, cu „maghiãrisarea naționalitãților din pãrțile sudice ale Ungariei”. Președintele dietei a promisã, cã va sprijini cererea; ministrulã președinte Wekerle de-asemena a declaratã, cã va ține sãmã de cererea Seghedinenilorã și cã cestiunea acãsta se va rezolva în timpulã celã mai scurtã; ministrulã de culte Csaky a dicitã, cã statulã trebuie sã ține sãmã de puterile sale financiare, cãci în casulã contrãrã, serbarea milenarã ușorã ar putã deveni unã Kraoh milenarã; elã crede, cã cestiunea unei a treia universitãți nu va putã fi rezolvatã definitivã înainte de serbarea milenului, de òre-ce — dice ministrulã — avemã alte lipse mai arđtãtoare, ca d. es. ridicarea a 500—600 de școle elementare. S'a mai prezentãtã deputațiunea la secretarulã de statã Berzeviczy, la președintele camerei magnațilorã Vay Miklos, cari toți au promisã, cã vorã sprijini cu caldãrã cererea Seghedinenilorã.

—x—

Budapesta în contra duelului. Seimã, cã într'una din adunãrile mai recente ale reprezentãței orașenesoi din Budapesta s'a fãcutã propunerea, ca sã se cãra dela dietã înãsprirea legii privitorã la duelã, respective punerea duelului între crimele ordinare. Propunerea a fostã predatã pentru studiere comisiunei justițiare, care acumã s'a alãturatã și ea la acãstã propunere, cerãndã ca vãtãmãrile de onore și calumniile sã fiã multã mai aspre pedepsite în viitorã, er' duelurile sã se pedepsescã ca crime ordinare. Acãstã cerere a capitalei Budapesta va fi trimisã tuturorã administrațiunilorã comitatense pentru sprijinire.

Chirotoniri. Escolența Sa Pãrintele archiepiscoposoi și metropolitã Mironã Romanulã a chirotonitã întru presbiteri pe: Iovianã Mureșanu, cler. abs. pentru parochia Tresnea (tractã Ungurașu); Ioanã Moldovanã cler. abs. pentru parochia Pãtrãngenã (tract. Abrudã); Alexandru Pãtrãu pentru parochia Chergeșiu (tractã Deve); Vasiliu Fãrcașiu pentru parochia Cubleșulã-romãnã (tractã Ungurașu).

—x—

Bugetulã Austriei. Ministerulã de finance alã Austriei a depusã la Camerã bugetulã pentru 1894. Cheltuelile se uorã la 618,693,237 florini și veniturile la 619,105,779; bugetulã prezintã dãr, unã escodentã de 411542 fl. Veniturile au sporitã, în raportã cu 1893, cu 6.594.159; cheltuelile cu 778,103 fl.

—x—

Musica orașenesoiã completã va da la 15 Octombvre n. o serãtã musicalã în Hotelulã „Europa”. Atragãmã atențiunea asupra producițiunilorã într'adevãrã bune a musicei nãstre orașenesoiã provãdãtã cu puterã nouã, cãci numai o cercetare numãrosã pãte face posibilã, ca orchestra acãsta sã se menținã la nivelulã înaltã de pãna acuma.

Unã pericolã în Bucovina.

Sub acãstã titlu publicã „Romãnulã” urmãtoarea corespondențã ce-o primescã dela Turnu-Severinã:

Calãtorindã în vãra anuluiã acestuia prin Bucovina, m'am incredințãtã din mai multe pãrți, cã Leșii suntã astãdã, cum am fostã și în trecutã, dușmanii cei mai mari ai frațilorã noștri Romãni de acolo.

De sigurã le va fi rãmasã încã multã în memoriã unã articolã din „Gazeta Bucovinei”, în care, dupã gazete galițiane, s'a datã planulã Leșilorã pe fațã de a asigura peteculã de pãmãntã alã Bucovinei pentru slavismã.

Leșii n'au renunțãtã nici astãdã la realizarea acãstui planã.

Am câștigãtã obiar pe pãmãntulã clãsicã istoricã alã Bucovinei și chiar dela Poloulã poziții respectabile, informațiuni positive, cã Leșii bucovineni au și adunã mereu capitaluri mari de bani, ca sã cumpere totã peteculã de pãmãntã romãnescã din Bucovina, fiã dela proprietari mari, fiã dela țãranã, fiã dela òre-ce Romãnã, și pentru acãstã scopã suntã gata sã dea sume, încãtã nimeni sã nu-i pãtã întrecã.

Am câștigãtã asemenea informațiuni positive, cã Leșii lucrãzã sistematicã cu tãte mijlocele, ca sã ocupe cu òmenã de ai lorã òre-ce posturi de funcționari, dela dirigãtorile cele mai înalte pãna la posturile de servitori din țãrã, și cã acțiunea lorã tinde la necurmãta subminare a Romãnilorã.

Fãțã cu o astfelã de procedurã eu credã, cã societatea politicã „Concordia” a frațilorã noștri din Bucovina este datãre sã nu tacã, sã lucreze din rãspunã într'acolo, ca toți membrii ei și printr'ãnșii totã poporulã romãnã, sã aibã cunoștinã de tendințele Leșilorã, și așa fiã-care sã fiã o sentinã, care sã arete centruluiã politicã òrece casã de vãndãre, și toți la unã locã sã nu cedeze vãndãrea la Leși nici a unei palme de pãmãntã.

În cumpãrarea moșilorã romãnesoi, prin bãgarea funcționariilorã și servitorilorã leși pe la tãte dirigãtorile bucovinene, prin institutulã polonã de calãgãrițe de sub cãstãle reședinței metropolitane, și prin internatulã iesuiticã de fete de lângã grãdina publicã din Cernãuți, lucrãndã-se evidentã pentru estirparea elementuluiã romãnã și prin urmare pentru o ultimã anexare a țãrii la Galiția. strigãmã frunțãșilorã romãni bucovineni unã serioasă și energicã: *caveant consules!*

Literaturã.

„POVESTIRI” alese și întocmite de Petra-Petrescu, 1 vol. 300 pag. prețulã 75 cr., cu porto 80 cr. De vãndãre la administrațiã țãrului. — Totã aci se gãsesce de vãndãre de acelașã autorã: *Studiu din economia naționalã*. Despre bănci, operațiunile lorã, despre efecte și despre burse Prețulã 45 cr.

Proprietãrã: Dr. Aurel Mureșianu.

Redactorã responsabilã: Gregoriu Maiorã.

Cursul la bursa din Viena.

Din 12 Octomvre 1893.

Table with exchange rates for various currencies and commodities like gold, silver, and flour.

Table with exchange rates for various currencies and commodities like gold, silver, and flour.

Numere singuraticice din „Gazeta Transilvaniei“ à 5 cr. se pot cumpăra în librăria Nicolae Ciurcu, și în tutungeira I. Gross.

Picăturile de stomachū MARIAZELLER

carī au efectū excelentū în contra tuturorū bōlelorū de stomachū, suntū unū medicamentū neapăratū de lipsă pentru orī-ce casă.

Dr. Mariazeller

Veritabile se află în Bra ovū: la farmacia Jekelius Wwe, farm. Victor Roth, farm. Jul. Hornung, farm. Franz Kelemen la „Biserica albă“, farm. Eduard Kugler la „Hygiea“, farm. Gust. Jekelius în Husszufalu, farm. H. G. Obert Brașov.

Advertisement for Czell-Bräu beer, featuring the text 'BERĂRIE' and 'CZELL-BRÄU' with decorative borders and a list of distributors.

Mersulū trenurilorū

pe liniile orientale ale căii ferate de statū r. u. valabilū din 1 Oct. 1893.

Large railway schedule table with multiple columns for routes (Budapesta-Predealū, Predealū-Budapesta, etc.) and train times.

Nota: Numerii încadrați cu linii grōse însemnăză orele de noapte.